

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Гігієна тварин»

Ступінь вищої освіти - Магістр

Спеціальність 211 Ветеринарна медицина

Освітня програма Ветеринарна медицина

Рік навчання 2-3, семестр 4-5

Форма здобуття вищої освіти денна

Кількість кредитів ЄКТС 4

Мова викладання українська

Лектори
навчальної
дисципліни

Контактна
інформація
лекторів (e-mail)

URL ЕНК на
навчальному
порталі НУБіП
України

Проф. Засєкін Дмитро Адамович
Проф. Захаренко Микола Олександрович

ndizdtv@gmail.com
sangin1996@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1757>
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3171>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Гігієна тварин» необхідна для вивчення та для засвоєння студентами основних положень про охорону здоров'я, попередження захворювань та підвищення продуктивності тварин, одержання високоякісної та біологічно повноцінної тваринницької продукції. Метою дисципліни є забезпечення студентів знаннями з основ сучасної зоогігієнічної науки і практики для проведення ними в господарстві комплексу санітарних заходів спрямованих на збереження здоров'я, підвищення продуктивності та зниження собівартості тваринницької продукції. Предметом вивчення дисципліни є збереження здоров'я сільськогосподарських тварин, забезпечення продуктивності тварин та високої якості продукції. Першочерговим завданням сучасної гігієни є своєчасне виявлення шкідливих для здоров'я тварин факторів довкілля і розробка заходів профілактики, спрямованих на їх усунення; науково-практичне обґрунтування параметрів мікроклімату; розробка санітарно-гігієнічних правил, нормативів, раціональних способів утримання, годівлі, напування та експлуатації різних видів сільськогосподарських тварин з обов'язковим забезпеченням охорони навколишнього середовища.

Компетентності навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 10. Здатність розробляти проекти нормативної документації з використанням чинної законодавчої бази та довідкових матеріалів.

СК 16. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни (ПРН):

ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

ПРН 17. Організувати процес утилізації відходів та забезпечувати екологічну чистоту виробництва.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/ лабора- торні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
4 семестр				
Модуль 1. Гігієна повітряного середовища.				
Тема: Фізичні властивості повітряного середовища.	2/4	Знати: - Основні фізичні властивості повітря. - Вплив температури та вологості на здоров'я та продуктивність тварин. - Нормативні показники температури та вологості для тваринницьких приміщень. Вміти: - Вимірювати температуру і вологість повітря за допомогою відповідних приладів. - Регулювати мікроклімат тваринницьких приміщень. Аналізувати: - Результати вимірювань	<i>Підготовка до лекцій</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях самостійно). <i>Виконання самостійної роботи</i>	<i>Виконання та здача лабораторних робіт – зараховано.</i> Модульна тестова робота в eLearn. Самостійна робота – згідно з журналом оцінювання в eLearn.
Тема: Температура повітря. Вологість повітря.	2/4			

		<p>температури і вологості повітря.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вплив мікроклімату на здоров'я та продуктивність тварин. <p>Розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Взаємозв'язок між фізичними властивостями повітряного середовища та здоров'ям тварин. - Значення гігієни повітря для збереження здоров'я тварин. <p>Розрізняти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оптимальні і небезпечні умови мікроклімату для різних видів тварин. - Особливості різних типів тваринницьких приміщень і вимоги до їх мікроклімату. <p>Застосовувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знання для створення і підтримання оптимальних умов мікроклімату у тваринницьких приміщеннях. - Сучасні технології для регулювання мікроклімату. <p>Використовувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знання для профілактики захворювань, пов'язаних з несприятливими умовами мікроклімату. - Наукові підходи для покращення умов утримання тварин.. 	<p>(завдання в методичних рекомендаціях та eLearn).</p> <p><i>Підготовка та написання модульної контрольної роботи (тестова – в eLearn).</i></p>	
<p>Тема: Швидкість руху повітря. Атмосферний тиск.</p>	2/4	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основні характеристики та значення швидкості руху повітря, атмосферного тиску і сонячної радіації. 		
<p>Тема: Сонячна радіація.</p>	2/4	<ul style="list-style-type: none"> - Вплив швидкості руху повітря, атмосферного тиску і сонячної радіації на здоров'я та продуктивність тварин. - Нормативні показники 		

		<p>швидкості руху повітря, атмосферного тиску і сонячної радіації для тваринницьких приміщень.</p> <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none">- Вимірювати швидкість руху повітря, атмосферний тиск та рівень сонячної радіації за допомогою відповідних приладів.- Регулювати мікроклімат тваринницьких приміщень з урахуванням цих параметрів. <p>Аналізувати:</p> <ul style="list-style-type: none">- Результати вимірювань швидкості руху повітря, атмосферного тиску і сонячної радіації.- Вплив цих параметрів на мікроклімат у тваринницьких приміщеннях та на здоров'я тварин. <p>Розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none">- Взаємозв'язок між швидкістю руху повітря, атмосферним тиском, сонячною радіацією та здоров'ям тварин.- Значення цих параметрів для створення сприятливих умов утримання тварин. <p>Розрізняти:</p> <ul style="list-style-type: none">- Оптимальні і небезпечні показники швидкості руху повітря, атмосферного тиску і рівня сонячної радіації для різних видів тварин.- Особливості впливу кожного з цих параметрів на різні типи тваринницьких приміщень. <p>Застосовувати:</p> <ul style="list-style-type: none">- Знання для створення і підтримання оптимальних умов мікроклімату у		
--	--	--	--	--

		<p>тваринницьких приміщеннях, враховуючи швидкість руху повітря, атмосферний тиск і сонячну радіацію.</p> <p>- Сучасні технології для моніторингу і регулювання цих параметрів.</p> <p>Використовувати:</p> <p>- Знання для профілактики захворювань, пов'язаних з несприятливими умовами швидкості руху повітря, атмосферного тиску та сонячної радіації.</p> <p>- Наукові підходи для покращення умов утримання тварин шляхом контролю цих параметрів.</p>		
Модуль 2. Гігієна тваринницьких приміщень.				
Тема: Хімічний склад повітряного середовища.	2/4	<p>Знати:</p> <p>- Основні компоненти хімічного складу повітря, їх вплив на здоров'я тварин.</p> <p>- Види мікроорганізмів у повітрі тваринницьких приміщень та їх вплив на тварин.</p> <p>- Види пилу, його походження та вплив на здоров'я тварин.</p> <p>Вміти:</p> <p>- Вимірювати концентрацію хімічних речовин, мікроорганізмів та пилу в повітрі.</p> <p>- Використовувати відповідні прилади для оцінки якості повітря.</p> <p>- Регулювати мікроклімат у тваринницьких приміщеннях з урахуванням хімічних і біологічних властивостей повітря та рівня пилу.</p> <p>Аналізувати:</p>	<p>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях та самостійно).</i></p> <p><i>Виконання самостійної роботи (завдання в методичних рекомендаціях та eLearn).</i></p> <p><i>Підготовка та написання модульної</i></p>	<p>Виконання та здача лабораторних робіт – зараховано.</p> <p><i>Модульна Тестова робота в eLearn.</i></p> <p><i>Самостійна робота – згідно з журналом оцінювання в eLearn</i></p>
Тема: Біологічні властивості повітряного середовища. Пил, його класифікація.	2/4			

	<p>- Результати вимірювань хімічного складу, мікробіологічного забруднення та рівня пилу в повітрі.</p> <p>- Вплив цих параметрів на здоров'я та продуктивність тварин.</p> <p>Розуміти:</p> <p>- Взаємозв'язок між хімічним складом, біологічними властивостями повітря, пилом та здоров'ям тварин.</p> <p>- Значення контролю цих параметрів для забезпечення оптимальних умов утримання тварин.</p> <p>Розрізняти:</p> <p>- Безпечні та небезпечні рівні хімічних речовин, мікроорганізмів та пилу у повітрі.</p> <p>- Вплив різних видів мікроорганізмів і пилу на здоров'я тварин.</p> <p>Застосовувати:</p> <p>- Знання для створення і підтримання оптимальних умов повітряного середовища у тваринницьких приміщеннях.</p> <p>- Методи та технології для контролю та покращення якості повітря.</p> <p>Використовувати:</p> <p>- Наукові підходи для забезпечення безпечного хімічного складу, біологічної чистоти та зниження рівня пилу у повітрі.</p> <p>- Практичні методи для профілактики захворювань та покращення умов утримання тварин.</p>	<p><i>контрольної роботи</i> (тестова – в eLearn).</p>	
--	--	--	--

<p>Тема: Системи вентиляції тваринницьких приміщень. Тепловий баланс тваринницьких приміщень.</p>	<p>2/4</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основні принципи роботи систем вентиляції, теплового балансу, видалення гною, зберігання та знезараження гною. 		
<p>Тема: Системи видалення гною з тваринницьких приміщень. Способи зберігання та знезараження гною.</p>	<p>1/2</p>	<p>- Вплив цих систем на здоров'я і продуктивність тварин.</p> <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Проектувати, вибирати та обслуговувати відповідні системи для тваринницьких приміщень. - Вимірювати і контролювати параметри, що впливають на мікроклімат і гігієну приміщень. <p>Аналізувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ефективність і вплив систем на умови утримання та здоров'я тварин. - Результати вимірювань і роботу систем, робити відповідні висновки. <p>Розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Значення правильного мікроклімату, вентиляції, теплового балансу та гігієни для здоров'я тварин. - Взаємозв'язок між умовами утримання та здоров'ям тварин. <p>Розрізняти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Різні типи систем та методів, їх переваги та недоліки. - Безпечні і небезпечні рівні параметрів для тварин. <p>Застосовувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знання для оптимізації умов утримання тварин. - Методи та технології 		

		для покращення гігієни і мікроклімату приміщень. Використовувати: - Сучасні технології для автоматизації, моніторингу та покращення роботи систем. - Практичні методи для забезпечення здоров'я і продуктивності тварин.		
Можливість отримання додаткових балів:	Додаткові бали можна отримати за підготовку доповіді та участь у студентській конференції		до 10 балів	
Всього за 4 семестр			70 100*0,7 (максимум 70 балів)	
Залік			30	
Всього за семестр			100	
5 семестр				
Модуль 3. Гігієна кормів, води та ґрунту.				
Тема: Санітарно-гігієнічні вимоги до кормів. Гігієнічні вимоги до режиму годівлі тварин.	2/4	Знати: - Основні санітарно-гігієнічні вимоги до кормів, режиму годівлі і транспортування тварин. - Вплив цих факторів на здоров'я і продуктивність тварин. Вміти: - Оцінювати якість кормів, планувати і контролювати режим годівлі, організувати транспортування відповідно до гігієнічних норм.	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). <i>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях та самостійно).</i>	Виконання та здача лабораторних робіт – зараховано. <i>Модульна Тестова робота в eLearn.</i> <i>Самостійна робота – згідно з журналом</i>

<p>Тема: Санітарно-гігієнічні вимоги до транспортування тварин.</p>	<p>2/4</p>	<p>Аналізувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Результати контролю якості кормів, ефективність режиму годівлі і умови транспортування. - Вплив цих факторів на здоров'я і продуктивність тварин. <p>Розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Важливість дотримання гігієнічних вимог для забезпечення здоров'я і продуктивності тварин. - Взаємозв'язок між якістю кормів, режимом годівлі, умовами транспортування і станом здоров'я тварин. <p>Розрізняти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Безпечні і небезпечні корми, режими годівлі та умови транспортування. <p>Застосовувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знання для забезпечення високої якості кормів, оптимального режиму годівлі і безпечного транспортування тварин. <p>Використовувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сучасні технології для контролю і покращення якості кормів, автоматизації режиму годівлі та покращення умов транспортування тварин. 	<p><i>Виконання самостійної роботи</i> (завдання в методичних рекомендаціях та eLearn).</p> <p><i>Підготовка та написання модульної контрольної роботи</i> (тестова – в eLearn).</p>	<p>оцінювання в eLearn</p>
<p>Тема: Грунт, його гігієнічне значення.</p>	<p>2/4</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основні характеристики ґрунту, які впливають на гігієну та здоров'я тварин. - Вимоги до якості води для напування тварин. 		
<p>Тема: Санітарно-гігієнічне значення води для напування тварин. Стічні води, їх походження, характеристика.</p>	<p>2/4</p>	<p>- Походження та основні складові стічних вод.</p> <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оцінювати гігієнічні аспекти ґрунту і води для напування. - Проводити вимірювання та аналіз якості ґрунту та води. <p>Аналізувати:</p>		

		<p>- Вплив якості ґрунту на здоров'я тварин та продуктивність.</p> <p>- Результати аналізів води для напування та їх відповідність стандартам.</p> <p>Розуміти:</p> <p>- Важливість чистоти та безпеки ґрунту та води для здоров'я тварин.</p> <p>- Взаємозв'язок між якістю ґрунту, води та загальним станом тварин.</p> <p>Розрізняти:</p> <p>- Потенційні ризики, які можуть виникнути внаслідок недоліків ґрунту та води.</p> <p>Застосовувати:</p> <p>- Знання для забезпечення оптимальних умов щодо ґрунту та води для тварин.</p> <p>- Методи для покращення якості ґрунту та води в господарствах.</p> <p>Використовувати:</p> <p>- Сучасні технології для моніторингу, очищення та підтримки чистоти ґрунту та води в господарствах.</p>		
--	--	--	--	--

Модуль 4. Спеціальна гігієна.

<p>Тема: Системи і способи утримання великої рогатої худоби. Гігієнічні вимоги до утримання молодняка великої рогатої худоби.</p>	2/4	<p>Знати:</p> <p>-Санітарно-гігієнічні вимоги до систем і способів утримання, використання різних статево-вікових та виробничих груп ВРХ, гігієнічні вимоги до приміщень та їх внутрішнього обладнання, санітарно-гігієнічні вимоги до одержання молока високої санітарної якості, гігієну догляду, годівлі та утримання племінних тварин, бугаїв-плідників.</p>	<p>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях та самостійно).</i></p>	<p>Виконання та здача лабораторних робіт – зараховано.</p> <p><i>Модульна Тестова робота в eLearn.</i></p> <p><i>Самостійна робота – згідно з журналом оцінювання в eLearn</i></p>
--	-----	--	---	--

		<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Порівнювати отримані дані з ВНТП-АПК-01.05 «Скотарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми)». Визначати: -За допомогою приладів показники мікроклімату у тваринницькому приміщенні. <p>Використовувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату. 	<p><i>Виконання самостійної роботи</i> (завдання в методичних рекомендаціях та eLearn).</p> <p><i>Підготовка та написання модульної контрольної роботи</i> (тестова – в eLearn).</p>	
<p>Тема: Гігієна свиней.</p>	2/4	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Системи і способи утримання свиней та їх гігієнічну оцінку; гігієнічні вимоги до різних типів свинарників і особливості їх внутрішнього обладнання. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Порівнювати отримані дані з ВНТП- АПК-02.05 «Свинарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми)». Визначати: -За допомогою приладів показники мікроклімату у тваринницькому приміщенні. <p>Використовувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату. 		
<p>Тема: Гігієна коней, овець і кіз.</p>	2/4	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Системи утримання коней та їх гігієнічну оцінку, особливості будівництва приміщень для утримання коней, зоогігієнічні та ветеринарно-санітарні 		

		<p>вимоги у конярстві, гігієну утримання жеребців, кобил та лошат, гігієну використання робочих коней та профілактику травматизму.</p> <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Порівнювати отримані дані з ВНТП- АПК-06.07 «Конярські підприємства». <p>Визначати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -За допомогою приладів показники мікроклімату. <p>Використовувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату. <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Системи і способи утримання овець і кіз та їх гігієнічну оцінку, гігієнічні вимоги до приміщень та їх внутрішнього обладнання, особливості внутрішнього обладнання. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Порівнювати отримані дані з ВНТП- АПК-03.05 «Вівчарські і козівничі підприємства». <p>Визначати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -За допомогою приладів показники мікроклімату. <p>Використовувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату. 		
<p>Тема: Гігієна птиці. Гігієна кролів.</p>	1/2	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Особливості будівництва та розміщення приміщень для утримання різних видів сільськогосподарської птиці; гігієнічні та ветеринарно-санітарні 		

	<p>заходи у птахівництві; системи утримання птиці; особливості вирощування молодняка птиці різних видів. Вміти: -Порівнювати отримані дані з ВНТП- АПК-04.05. «Підприємства птахівництва». Визначати: -За допомогою приладів показники мікроклімату у пташнику. Використовувати: -Сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату.</p> <p>Знати: -Особливості будівництва та розміщення приміщень для утримання різних видів хутрових звірів, гігієнічні та ветеринарно-санітарні заходи у кролівництві та звірівництві, системи утримання, особливості вирощування молодняка різних видів. Вміти: -Порівнювати отримані дані з ВНТП- АПК-05.07 «Підприємства звірівництва та кролівництва». Визначати: -За допомогою приладів показники мікроклімату у приміщенні. Використовувати: -Сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату.</p>		
<p>Можливість отримання додаткових</p>	<p>Додаткові бали можна отримати за підготовку доповіді та участь у студентській конференції</p>		<p>до 10 балів</p>

балів:		
Всього за 5 семестр		70 100*0,7 (максимум 70 балів)
Іспит		30
Всього за курс		100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Студент повинен здавати усі роботи в заплановані терміни до закінчення вивчення поточного модуля. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модульної контрольної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) і дозволяється в термін до закінчення наступного модуля).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування, використанні мобільних девайсів, додаткової літератури під час модульних контрольних робіт, заліків та екзаменів заборонено. Письмові роботи, курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування лекційних та лабораторних занять є обов'язковим для всіх студентів. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись згідно з індивідуальним навчальним планом, затвердженим у визначеному порядку. Пропущені лекції, після їх опрацювання здобувачем вищої освіти, відпрацьовуються у вигляді співбесіди з викладачем або в онлайн формі. Пропущені лабораторні заняття відпрацьовуються студентами в лабораторії кафедри.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання іспитів заліків	
	іспитів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гігієна тварин /М.В.Демчук, М.В.Чорний, М.П.Високос, М.О. Захаренко. К.: Еспада, 2005. 384 с.
2. Гігієна та особливості транспортування тварин і продукції тваринництва. / В.М. Поліщук, Д.А. Засєкін, Т.О. Білько, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. К.: Центр учбової літератури. 2020. 520 с.
3. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засєкін

- Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
4. Спеціальна гігієна тварин. Навчальний посібник / Поляковський В.М., Чепіль Л.В. Київ. ТОВ «Центр поліграфії» КОМПРИНТ». 2017. 568 с.
 5. Утримання і гігієна тварин. Утримання птиці. Частина І. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О., 2020. 330 с.
 6. Утримання і гігієна тварин. Утримання птиці. Частина ІІ. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О., 2020. 392 с. 10
 7. Гігієна тварин. Методичний посібник для студентів факультету ветеринарної медицини / Захаренко М.О., Засекін Д.А., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Соломон В.В., Димко Р.О. Київ. ФОП Ямчинський О., 2023. 240 с.
 8. Засекін Д.А. Санітарні норми для тваринницьких та переробних підприємств України. Навчальний посібник. Д.А. Засекін, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. К.: Центр учбової літератури. 2015. 400 с.
 9. Утримання і гігієна тварин. Утримання овець і кіз. Навчальний посібник. Частина ІІІ/ Захаренко М.О., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О.В., 2021. 457 с.
 10. Утримання і гігієна тварин. Утримання свиней. Навчальний посібник. Частина ІV. / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Чепіль Л.В., Михальська В.М., Шевченко Л.В., Курбатова І.М. Київ. ФОП Ямчинський О.В., 2021. 457 с.
 11. Гігієна та санітарія переробних підприємств. Навчальний посібник. Д.А. Засекін, О.С. Яремчук, Н.І. Кос'янчук, М.Д. Кучерук, Н.М. Слободянюк. Вінниця. ВНАУ. 2018. 348 с.
 12. Ветеринарна гігієна та санітарія (запитання і відповіді). Д.А. Засекін, Н.І. Кос'янчук, В.В. Соломон, М.Д. Кучерук. К.: Видавництво ПП «Дірект Лайн». 2015.